

पाठः 4 - महाज्ञानी अष्टावक्रः

I. एकपदेन उत्तरत। Answer in one word.

1. अष्टावक्रः। अष्टावक्रः कति वर्षीयः आसीत्?

द्वादशवर्षीयः

2. अष्टावक्रः गृहम् आगत्य कम अपृच्छत्?
मातरम्

3. अष्टावक्रः कस्य सभायाम् अगच्छत्?
जनकस्य

4. कः अष्टावक्रस्य शिष्यत्वम् गृहीतवान्?
जनकः

5. अष्टावक्रः पितरं कुतः अमोचयत्?
जलसमाधेः

II पूर्णवाक्येन उत्तरत। Answer in complete sentence

1. अष्टावक्रः केः सह क्रीडति स्म?

अष्टावक्रः मित्रैः सह क्रीडति स्म।

2. अष्टावक्रः गृहम् आगत्य मातरं किम् अपृच्छत्?

अष्टावक्रः गृहम् आगत्य मातरं - "मात! मम पिता कुत्र अस्ति?" इति अपृच्छत्।

3. तस्य वक्रशरीरं दृष्ट्वा के अहसन्?

तस्य वक्रशरीरं दृष्ट्वा सभासदाः अहसन्।

4. अष्टावक्रं हसन्तं दृष्ट्वा के स्तब्धाः सञ्जाताः ?
अष्टावक्रं हसन्तं दृष्ट्वा राजा जनकाः, सभासदाः
च स्तब्धाः सञ्जाताः।
5. अष्टावक्रस्य शरीरं कदा सामान्यम् अभवत् ?
अष्टावक्रस्य शरीरं पितुः आशीवदिनं स्नानानन्तरं
सामान्यम् अभवत्।

III रेखांकित पदमाधृत्य प्रश्ननिर्माणं कुरुत। Frame
Questions for the underlined words.

1. अष्टावक्रः मित्रैः सह क्रीडति स्म। केः
2. अष्टावक्रः मातरम् अपृच्छत्। काम्
3. मातुः वचनं श्रुत्वा अष्टावक्रः अवदत्। कस्याः
4. राज्ञः आज्ञया अष्टावक्रः शास्त्रार्थम् अकरोत्।
कस्य
5. अष्टावक्रस्य शरीरं सामान्यम् अभवत्। कस्य

IV पदानां मूलशब्दः, विभक्तिः, वचनं लिखत।

पदम्	मूलशब्दः	विभक्तिः	वचनम्
1. शरीरम्	शरीर	द्वितीया	एकवचनम्
2. तस्य	तद् / तत्	षष्ठी	एकवचनम्
3. राज्ञः	राजन्	षष्ठी	एकवचनम्
4. मातरम्	मातृ	द्वितीया	एकवचनम्
5. आज्ञया	आज्ञा	तृतीया	एकवचनम्

१ वाक्यनिर्माणं कुरुत । Make sentences.

1. कदापि - अहं कदापि असत्यं न वदामि ।
2. तत्र - बालकाः तत्र उद्याने क्रीडन्ति ।
3. यदा - यदा आचार्यः प्रविशति तदा छात्राः उत्तिष्ठन्ति ।
4. उच्यते - राधा उच्यते हसति ।

पाठः 5 - प्रदूषणम्

I एकपदेन उत्तरत ।

1. प्रदूषणेन कः रोगः सर्वाधिकः भवति ?
श्वासरोगः
2. जनाः अवकरं कुत्र क्षिपन्ति ?
नद्याम्
3. सर्वकारः किं निर्मितवान् ?
निथमान्
4. हृदयरोगस्य मुख्यं कारणं किम् ?
प्रदूषणम्
5. के निथमान् सम्यक्तया न पालयन्ति ?
जनाः

II पूर्णवाक्येन उत्तरत । Answer in complete sentence.

1. जनाः नद्यां किं-किं क्षिपन्ति ?
जनाः नद्यां अवकराः पुष्पाणि आदयः क्षिपन्ति ।

2. जनाः कथं रुग्णाः भवन्ति ?

विषयवृत्तस्य जलस्य पानेन जनाः रुग्णाः भवन्ति ।

3. ध्वनिप्रदूषणं कथं भवति ?

उद्योगशालानां वाहनानां च उच्चैः ध्वनिः ध्वनिप्रदूषणं जनयति ।

4. अस्माकं लक्ष्यं किं भवेत् ?

अस्माकं लक्ष्यं भवेत् - "स्वच्छं भारतं श्रेष्ठं भारतम्" ।

III रेखांकितपदमाधृत्य प्रश्ननिर्माणं कुरुत ।

1. जनाः नद्याम् एव अवकाशः क्षिपन्ति । कुत्र

2. वायुप्रदूषणेन अनेके रोगाः भवन्ति । केन

3. अनेके कायक्रमाः तेन उद्धोषिताः । कति

4. अन्यान् अपि अस्य विषये बोधयामः । कस्य

5. जनाः नियमान् न पालयन्ति । कान्

IV पदानां मूलशब्दः, विभक्तिः, वचनं च लिखत ।

पदम्	मूलशब्दः	विभक्तिः	वचनम्
1. अनेके	अनेक	प्रथमा	बहुवचनम्
2. नियमान्	नियम	द्वितीया	बहुवचनम्
3. पुष्पाणि	पुष्प	प्रथमा	बहुवचनम्
4. जलस्य	जल	षष्ठी	एकवचनम्
5. तान्	तद् (पु)	द्वितीया	बहुवचनम्

१. अधोलिखितवाक्यं कः कं कथयति ।

वाक्यम्

1. नद्याः जलं किञ्चित् प्रदूषितम् अस्ति ?

- कः भब्या कम् अमनम्

2. नद्याः समीपे एव उद्योगशालाः सन्ति ।

- कः अमनः कम् भब्याम्

3. एतत् जलं तु विषयुक्तम् अस्ति ।

- कः भब्या कम् प्रतीकम्

4. वायु-प्रदूषणेन अनेके रोगाः भवन्ति ।

- कः प्रतीकः कम् राष्ट्रिकाम्

5. सर्वकारः अपि किमपि न करोति ?

- कः भब्या कम् अमनम्